మొదటి బహుమానం

౧

ధనుర్మాసంలో రాత్రి మూడోజామున లేచి నగరసంకీర్తనం చేయవలసిందని స్వాములవారు సెలవిచ్చారు. తత్పూర్వమే భోజనాదికము కూడా ముగించవలసి ఉంటుందిసుమా అని మళ్లీ జ్ఞాపకం చేశారు.

దానిమీద రుచిపుట్టడంకోస మని యింకా కొన్నివిషయాలు సెలవిచ్చారు. హిమాలయప్రాంతాల్లో ఉన్నవారంతా రాత్రివేళ లేచి భోజనాదికం పూర్తిచేసుకొని వెచ్చని ఉన్ని బట్టలు వేసుకొని ఇంటిడాబాలమీద కెక్కి సూర్యోదయం కోసం నిరీక్షిస్తూ ఉంటారుట. ఎర్రటి సూర్యబింబం తూర్పున దృగ్గోచరము కావడంతోనే వారెక్కడా లేనిఉత్సాహం పడతారుట.

ఆప్రాంతాలవారే మరికొందరు శివరూపాలు ధరించి శంఖాలూదుతూ "శివోహం" "శివోహం" అని ఉచ్చైస్స్వరాలతో పలుకుతూ నగరసంకీర్తనం చేస్తారుట.

ఆవిధముగానే తెలుగువారందరూ నగరసంకీర్తనం చేస్తే చూడవలెనని స్వాములవారి కోరిక-కోరికలు జయించిన స్వాములవారి కోరిక! ఆవిధంగానైనా ప్రాచీనధర్మం తలయెత్తుతుందేమోనని వారి ఆశకాబోలు.

“పోనీ” ఎవరింట్లో వారు ఎవరిమట్టుకు వారు ‘నగరసంకీర్తనం’ చేసుకోకూడదా! ఈ కాలంలో ఈ ప్రజలను కట్టుకు రావడం సులభం కాదేమో” అన్నాను జంకుతూ. స్వాముల వారి హృదయం విశాలమైనది. కాబట్టి ఆలాగ చేసినా మంచిదే నని ఒప్పుకున్నారు.

ఇంతకీ ఈ ‘నగరసంకీర్తనం’ యొక్క పరమార్థ మేమిటన్నారంటే—శివుడు విష్ణువును మేలుకొల్పాలిట: అనగా జ్ఞానశక్తి క్రియాశక్తిని మేలుకొల్పాలిట—భర్త భార్యను మేలుకొల్పాలిట.

ఈ చివరమాటవిని నేను నవ్వాను. స్వాములవారు నానవ్వు భావము గ్రహించి అన్నారుగదా- గార్హస్థ్యధర్మ మేమిటంటే, భర్త భార్యను మేల్కొల్పడమే; అంతేగాని భార్య ముందుగా లేచి భర్తకోసం కాఫీ కాచి కనిపెట్టుకు ఉండడం కాదు—నిద్రపోతూవున్న భర్తను భార్య చూడ్డం తటస్థించిందంటే ఆవిడకు బ్రహ్మలోకప్రాప్తి కలుగుతుంది. ఈ రహస్యం ఇప్పటి గృహస్థులు మరచిపోయారు.

ఇంకోవిషయంకూడా స్వాములవారు సెలవిచ్చారు. హిమాలయ ప్రాంతాల్లో యతులకు భిక్ష తెల్లవారకముందే పెడతారట. తెల్లవారిన తర్వాత సన్యాసులకు భిక్ష దుర్లభం. ఇది కాశ్మీరదేశంలో వారి అనుభవాన్నిబట్టి చెప్పినమాట.

భోజనాదికముతో దేహానికి తృప్తి కలిగించినతరువాత మనస్సుకుకూడా ఆహ్లాదం కలిగించడానికి డాబాలమీద చిన్నపిల్లలు

చేరి సూర్యోదయం కోసం నిరీక్షించడం చాలా గొప్పవిషయం. శ్రీ సూర్యనారాయణమూర్తి బింబదర్శనము మానవహృదయములోని సౌందర్యపిపాసను తృప్తిపరుస్తుంది. అంతే కాకుండా భక్తిని మొలకలెత్తిస్తుంది; జ్ఞానమునిస్తుంది.

స్వాములవారి మాటలు మనస్సులో పెట్టుకొని నేను మా యింట్లోనే 'నగరసంకీర్తనం' చేస్తే ఎంత బాగుంటుందో అని ఉబలాటపడ్డాను. శివరూపం ధరించడం — అంటే వంటినిండా విభూతి పూసుకొని రుద్రాక్షలు మెడలో వేసుకొని, త్రినేత్రానికి బదులు కుంకుంబొట్టు పెట్టుకొని — తోలుచీరలూ, శూలాయుధమూ, డమరుకమూ అక్కరలేదనుకొంటాను — శంఖం చేత్తో పుచ్చుకొని "శివోహం" అనుకొంటూ శంఖాన్ని పూరిస్తే ఎంతో బాగుంటుంది. కాని—

౨

కొన్ని నెలల క్రిందటనే మా ఊళ్ళో ఉన్న మహిళామణులందరూ చేరి ఒక క్లబ్బు ఏర్పాటు చేసుకొన్నారు. స్త్రీల పురోభివృద్ధికోసం నిరంతరమూ పాటుపడుతున్న గవర్నమెంటు ఉన్నతోద్యోగస్థుల పట్టుదలా శ్రమా ఇందుకు కావలసిన ధనమును సంపాదించిపెట్టినవి. ఈ ధనముతో స్త్రీల క్లబ్బుకోసం భవనమూ, కూర్చోటానికి కుర్చీలు, బల్లలూ, ఇంట్లో ఆడుకొనే ఆటల సరంజామా బయట ఆడుకొనే ఆటలకు కావలసిన పరికరాలు, వార్తాపత్రికలు ఇంగ్లీషు గ్రంథాలయ బీరువాలు—అన్నీ ఏర్పాటు అయినవి.

ఇక సభ్యరాండ్ర సంగతి- పెద్దఉద్యోగస్థుల భార్యలూ, అధమపక్షం సైకిలైనా తొక్కగలిగినవాళ్ళూ, తత్తుల్యులైన యితరధనికుల భార్యలూ, ఇళ్లలో పనిపాటలు చేయవలసిన అవసరం లేనివాళ్ళూ ఇలాటి శ్రీమతులందరూ నెలచందాలు చెల్లించి క్లబ్బులో చేరారు. ఇంగ్లీషు రానివాళ్ళు సభ్యరాండ్రుగా ఉండకూడదనే నియమంలేదుగాని—అందులో చేరిన వారికందరికీ ఇంగ్లీషు వచ్చును. ఇంగ్లీషు మాత్రమే వచ్చునన్నా ఇబ్బందిలేదు. అందులో చాలామందికి తెలుగు మాతృభాష కాబట్టి తెలుగురాదని చెప్పచెల్లదు గాని—అక్కడ, ఆక్లబ్బులో తెలుగుకృషికి కావలసిన పత్రికలుగాని, గ్రంథాదులుగాని లేవు. అంతేకాకుండా ఆక్లబ్బులో తెలుగు మాట్లాడడం న్యూనతగా భావిస్తారు.

ముఖ్యనియమ మేమిటంటే అక్కడి సభ్యత్వం స్త్రీలకు మాత్రమే. పోతుటీగ లోపలికి పోవడానికి లేదు.

అది "లేడీస్ కల్‌చర్ క్లబ్"-అంటే విజ్ఞానధనులైన మహిళామణుల సంఘమన్నమాట. కల్‌చర్ అంటే బహుగ్రంథావలోకనము, లోకసంచారము, సజ్జనసాంగత్యాదులవల్ల కలిగే అంతఃకరణ సంస్కారము. ఈ కల్‌చర్ ఈకాలంలో ఒక్క ఇంగ్లీషు చదువుకొన్న స్త్రీపురుషులవద్దనే ఉన్నది. దీని బాహ్యలక్షణాలు ఈనాటివి కొన్ని చెప్పవలసివస్తే—టెన్నీసు ఆడడమూ, స్వెటర్లు వేసుకోవడమూ, సిగరెట్లు పీల్చడమూ,

నిరంతరమూ ఇంగ్లీషులో సంభాషణ సాగించడమూ, చవక రకం యింగ్లీషు నవలలు పఠించడమూ, రోజురోజుకూ కొత్త కొత్త ఫాషన్ల ననుసరించి జుట్టు కట్టులను మార్చుకోవడమూ — చెప్పవలె. అంతర్లక్షణాలు, తన దేశానికి సంబంధించిన వేష భాషాదులను ఏవగించుకోవడము.

నిజము చెప్పవలసివస్తే అంగిరీజుల ప్రభుత్వంవల్ల మనకు దాపరించిన యితరమేళ్లతోపాటు ఈ కల్చర్ ఒకటి.

అసలు చెప్పదలచుకొన్న విషయం ఏమిటంటే - ఈక్లబ్బులో, నా భార్య సభ్యురాలైంది. యమ్మే ప్యాసైన యువతీవతంసమును భార్యగా చేకొనగలిగే భాగ్య మెందరికి పట్టుతుంది! మేముభయులమూ ఇంట్లో ఇంగ్లీషున మాట్లాడుకొంటూ, ఇంగ్లీషు దుస్తులు వేసుకొంటూ, ఇంగ్లీషుపత్రికలు చదువుకొంటూ,— ఇల్లు ఇల్లంతా కల్చర్ మయము చేశాము కొన్నాళ్ళు, పెళ్లయిన కొత్తలో. మాకు పుట్టే పిల్లలుకూడా పుట్టీ పుట్టడంతోనే ఇంగ్లీషు ఏడ్పు ఏడుస్తూ, ఇంగ్లీషునవ్వులు నవ్వుతూ కల్చర్ తోనే పుడతారని అనుకొన్నాము; కాని వాళ్ళు చీమిడిముక్కులు వగైరాలతోనే తయారైనారని చెప్పడానికి చాలా విచారంగా ఉన్నది. వాళ్ళని కాన్వెంటు స్కూలులో అప్పజెప్పాము. కొత్తలో రుచ్యంగా ఉన్న మా ప్రణయము క్రమక్రమంగా ఏళ్ళు గడచినకొద్దీ వెలవెలాడడం మొదలుపెట్టింది. నేను ఒక మోస్తరు పూర్వాచార పరాయణుణ్ణి అయినాను.

నా భార్య మాత్రం కల్చర్డులేడీగానే ఉండిపోయింది. అందువల్లనే క్లబ్బులో సభ్యురాలైనదికూడా.

ఇందువల్ల మా ఉభయులకూ అన్యోన్యం చెడిందని చెప్ప వీలులేదు కాని మతభేదం మాత్రం కలిగింది. నేను పూజలూ పురస్కారాలు చేస్తానంటే నా భార్య మాయింట్లో టీపార్టీల కేర్పాటుచేస్తుంది. నేను గోడలకు దేవుళ్ళవిగ్రహాలు తగిలిస్తే అవి తీసివేసి చవకరకం ఆర్టుబొమ్మలూ, సినీమా స్త్రీ పురుష తారల బొమ్మలూ ఆమె తగిలిస్తుంది. నేను పిల్లలకు బొట్లుపెడితే చెరిపివేసి సబ్బుతో వాళ్ళమొహాలు కడిగి తెల్లసుద్దగుండ పూస్తుంది. లక్షణంగా మొహానికి పసుపు రాచుకొమ్మని ఒక మాటు నేను చెప్పినప్పుడు మాయిద్దరికి ఐరోపా మహాసంగ్రామ మంతపని జరిగింది. నేనుపౌడరు బదులు తనూ పిల్లలూ స్వచ్ఛమైన ఐశ్వర్యప్రదమైన విభూతి పూసుకోరాదా అని ఒక నాడు హాస్యానికి నేనన్నేసరికి నాకు రెండురోజులు ఇంట్లో భోజనం దుర్లభం అయింది.

ఇలాటి నాభార్యకు ఒకనాడు హఠాత్తుగా నామీదా, నాపూర్వాచార పరాయణత్వముమీదా అభిమానం కలిగింది. కారణం ఎంత ఆలోచించినా తెలియలేదు. కొంతవయస్సు దాటినతరువాత బుద్ధి పరిణతమై మంచిమార్గములు పట్టవచ్చు గదా? నాభార్యకు ఇలాటిమార్పు కలిగిఉండవచ్చు ననుకొన్నాను.

స్వాములవారు సెలవిచ్చిన ప్రకారం నగరసంకీర్తనం జరపడానికి నిశ్చయించుకొన్నట్లు నా భార్యతో చెప్పాను. నేను శివరూపం ధరించి, శంఖము ఊదుతూ, శివోహం అంటూ, ఇంట్లో నగరసంకీర్తనం చేయదలిచాను కాబట్టి, తాను నా సహధర్మచారిణి కాబట్టి, నాతోపాటు తానున్నూ పార్వతీ రూపం ధరించవలసిందని కోరాను. ఆమాట అనడంతోనే నా భార్యకు కోపంవచ్చింది. తానెప్పుడూ అటువంటివేషాలు వేసి ఎరగనసి- సకృత్తుగా క్లబ్బులో నాటకంవేషాలు వేసేది కాని, ఆసమయంలో అది జ్ఞాపకంచేస్తే దెప్పిపొడిచానని అంటుందని ఊరుకొన్నాను—తనను తృణీకరించడము న్యాయముకాదనీ తన తల్లిదండ్రులీమాట విన్నట్లయితే ఇట్టి అల్లుడువంటి దుర్యోగము తమకు ప్రాప్తించినందుకు విచారిస్తారనీ, ఏమేమో చెప్పింది.

పార్వతివేషం వేయడమంటే విభూతి పూసుకోనక్కర లేదన్నాను; కొంచెం పసుపు మొహానికి రాచుకొంటే చాలునన్నాను; కుంకుంబొట్టు పెట్టుకుంటే బాగుంటుందన్నాను— అంటూంటే భయపడ్డట్టు నటిస్తూ, అమ్మో పాములుకూడా మెళ్లో వేసుకోమంటారుకాబోలు నంది. కుంకుంబొట్టు పెట్టుకోవడం పాముల్ని మెళ్ళో వేసుకోవడంతో సమానంగా భావించినందుకు విచారించాను. పాములు నేనూ వేసుకోను. నువ్వూ వేసుకోనక్కర లేదన్నాను.

పోనీ రబ్బరుపాములు తెచ్చిపెడదునా అంది.

నాకు కోపంవచ్చింది. పెడమొహం పెట్టేను. నా కోపం చల్లార్చడానికన్నట్టు తాను పార్వతి వేషం వేయడానికి వప్పుకుంది.

వప్పుకొన్న రోజు మొదలుకొని నన్ను వేధించడం మొదలెట్టింది. ఏ చీర కట్టుకుంటే బాగుంటుందనీ, చేతులూ మెడా లేని రవికెలు తొడుక్కోవచ్చునా అనీ, తల్లో పూదండలు పెట్టుకోవచ్చునా అనీ, జడ వేసుకొంటే బాగుంటుందా, ముడి వేసుకొంటే బాగుంటుందా అనీ, జోళ్ళు తొడుక్కోవచ్చునా అనీ ఈ విధంగా! అయినా ఎంతో ఉత్సాహంగా పార్వతీ వేషం వెయ్యడానికి ఉబలాటపడుతున్నట్టుగా కనిపించింది. రవివర్మ వ్రాసిన పార్వతిబొమ్మ చూపి అటువంటి వేషం వేసుకోరాదా అంటే కొంత సందేహించి, అనాగరికమంటూ సణుగుకొని కొంతసేపటికి వప్పుకుంది.

ఆమె నా మతములోనికి దిగినందుకూ, పార్వతి వేషం వేయడానికి సమ్మతించినందుకూ ఎంతో సంతోషించాను. నిజంగా నా భార్య కల దర్జు లేడీ అని అప్పుడు విశ్వసించాను.

3

ధనుర్మాసంలో ఒకనాడు తెల్లవారకుండా లేచి చన్నీళ్ళ స్నానం చేశాను. తుడుచుకొని వంటినిండా విభూతి పూసుకొన్నాను. భార్య నాకోసమని తెచ్చిన పెద్దపులి బగ్గల బట్ట కట్టుకొన్నాను. నొసట కుంకంబొట్టు పెట్టుకొన్నాను. గదిలో

పీటవేసుకొని కూచోబోతూంటే ఆమె వచ్చింది. నా జుట్టు పైకి ఎగదీసి ముడివేసింది. దానిలో డాకు రేకు చంద్రుణ్ణి దోపింది. వద్దు మొర్రో అంటూంటే వినక రెండుచేతులకీ రెండు రబ్బరు పాముల్ని కట్టిపెట్టింది దారంతో. ఎక్కడ సంపాదించిందో ఎముకలహార మొకటి నా మెళ్ళో వేసింది. బుడబుక్కలవాడి దగ్గర తాను కొన్న డమరుకము నా వేళ్ళకు కట్టింది. ఎక్కడ సంపాదించిందో పులిచర్మం తీసుకువచ్చి పీటమీద వేసి దానిమీద కూర్చోమంది. పక్కనే శంఖం పెట్టి ఉండుండి ఊదమంది.

రబ్బరుపాములూ, ఎముకలపేర్లూ నాకక్కరలేదని దెబ్బలాడాను. రుద్రాక్షమాల వేసుకొమ్మన్నాను. విన్నదికాదు. కోపంవచ్చి తీసివేయబోయాను. అప్పుడు నవ్వుతూ నాదగ్గిరికి వచ్చి చెక్కుళ్ళుదువ్వి పెదవులమీద ముద్దుపెట్టుకొంది. వెంటనే పక్కగదిలోకి వెళ్ళి చేతులూ ముఖం పెదవులూ సబ్బుతో కడుక్కోవడం నేను కనిపెట్టాను. గదిలోనుంచి తిరిగివచ్చి పెట్రోమాక్సులైటు నాకెదురుగా కట్టింది. కాంతి పూర్తిగా నామీద పడేలాగ.

నాకు అంత వినయంగా ఉత్సాహంతో సహాయం చేసినందుకున్నూ నన్ను ముద్దుపెట్టుకున్నందుకున్నూ నేనెంతో ఆనందం చెందాను. త్వరగా పార్వతీవేషం వేసుకురమ్మన్నాను.

ఆమె నాకెదురుగా నిలబడి నిదానించి చూచి మెచ్చుకొన్నట్లు తలతిప్పి నవ్వుతూ ఏదీ శంఖం ఊదండంది. నేను శివోహం శివోహం అని కేక వేసి శంఖంవూదాను. ఆమె చప్పట్లుకొట్టి, బాగు, స్ప్లెండిడ్, కాపిటల్ అంది.

పార్వతివేషం వేసుకొని వస్తానని చెప్పి, పచ్చచీర కట్టుకొంటే బాగుండదా అని సలహాఅడిగి ఏదో బహుమానం సంగతి గొణుక్కుంటూ వెళ్ళిపోయింది.

"నగరసంకీర్తనం" ప్రారంభించానన్నమాటే! నా భార్య కూడా చప్పున వేషం వేసుకువస్తే ఇద్దరమూ కూర్చుని నగర సంకీర్తనం ప్రశస్తంగా చేయవచ్చు ననుకొన్నాను. అరగంటయింది.

ఆమె రాలేదు. స్నానంచెయ్యాలి, పసుపు రాసుకోవాలి, చీర ధరించాలి, ఆభరణాలు పెట్టుకోవాలి, తల్లో పువ్వులు పెట్టుకోవాలి__ఏవేవో గొడవలన్నీ యీ ఆడాళ్ళకి. ఆమెను తొందరచెయ్యడానికని శివోహం గట్టిగా ఉచ్చరిస్తూ, ఉండుండి శంఖం ఊదడం మొదలుపెట్టాను. గంటయింది నాభార్య రాలేదు. ఎంత చదువుకొన్నా, ఎంత కల్చరున్నా యీ ఆడవాళ్ళు ఆడవాళ్లే-కాసంత పార్వతివేషం వేసుకురావడానికే ఇంతాలస్యమా?- మళ్ళీ నాభార్యను పిలవడానికని శివోహం అని గట్టిగా కేక వేసి శంఖం ఊదుతున్నాను. పూర్తి కాకముందే

ప్రవేశించింది ఆమె! నేనాశ్చర్యపడ్డాను. నాభార్య వేషంవేసుకోలేదు. గంటదాటినా వేషంవేసుకో తీరిందికాదా అని అడగబోతూంటే ఒకరివెనుక ఒకరు అయిదుగురు ఆడవాళ్ళు నాగదిలో ప్రవేశించారు. నాకు సిగ్గేసింది. నాకంటె వాళ్ళు ఎక్కువ సిగ్గుపడుతూన్నట్లు చూచాను. అయిదుగురూ నాకేసి పరకాయించి చూచారు. "దీని పేరేమిటి" అన్నది ఒకామె. ఆవిడికి నేను కనిపించడం లేదుకాబోలు — "దీని" అని అమహాత్తు ప్రియాగ్రిస్తాంచేమిటి చెప్పా. ఇది కల్చరులక్షణమా అనుకొన్నాను. నాభార్య "ఇది శివరూపం. ఈయన నా ప్రియభర్త అని మీతో చెప్పడానికి నాకెంతో సంతోషంగా ఉన్నది" అన్నది యింగ్లీషులో.

ఆ సాధ్వీమణులు అయిదుగురూ ముసిముసినవ్వులు నవ్వుకున్నారు. నాదగ్గిరకి కొద్దికొద్దిగా వచ్చి పరీక్ష మొదలుపెట్టారు. దీపకాంతిలో తళతళా మెరిసిపోయే డాకు రేకుచంద్రుణ్ణి చూచి మెచ్చుకొన్నారు. వంటినిండా ఉన్న విభూతిని ఫేసుపౌడరేమోనని అనుమానించి నన్నవమానపరిచారు. మెళ్ళో ఎముకల పేరు చూచి భయపడి వెనక్కి ఉలిక్కిపడి వెళ్ళారు. "హారిడ్" అని ఒక ఇల్లాలు మూర్ఛపోయేటంతపని చేసింది. దగ్గిరకి రాకుండా దూరాననుంచే నాచేతులనున్న పాముల్ని చూచి పారిపోబోకు, రబ్బరుపాములేనని నాభార్య చెప్పినా పూర్తిగా నమ్మక, నిజము

తెలుసుకునే ఉద్దేశముతో ఒక యిల్లాలు గొడుగుతో నా జబ్బ మీంద పాము కింద పొడిచింది. లేచి వాళ్ళను తరిమివేద్దామా అన్నంతకోపం వచ్చింది గాని నా భార్య నవ్వుముఖం. నాకేసి తిరిగి గాలిలో నన్ను ముద్దెట్టుకొంటూన్నట్లు అభినయించే నా భార్య నవ్వుముఖం చూచి ఊరుకొన్నాను. "ఇది-ఈ-ఈ-మనిషి—క్షమించండి- ఈయన మీభర్తా!" అని ఒకావిడ నా భార్యను సానుభూతితో అడిగింది. అయిదుగురు శ్రీమంతులూ నాభార్య దౌర్భాగ్యానికి జాలి చూపుతూ నిలబడి పోయినారు. నాభార్య మాత్రం సగర్వంగా నవ్వుతూ నిలబడింది. ఇంక పాకం ముదరనిస్తే ఈ విధంగానే నన్ను అవమానపరుస్తారని నిశ్చయించుకొని ఎలాగ వీళ్ళని తరమడమా అని ఆలోచించి, ఒక్కమాటు ఆవేశపూర్వకంగా డమరుకం వాయించి, "శివోహం" "శివోహం" అని కేక వేసి, శంఖం—వెనక భీముడు కురుక్షేత్రయుద్ధరంగంలో ఊదినట్లు—ఊదాను. శంఖం ఊదితే శత్రు రాజుల స్త్రీలకు—ముఖ్యంగా గర్భిణులకు ప్రమాదం సంభవించేదిట పూర్వం. ఊదడంతోనే అయిదుగురూ చెల్లాచెదరై పోయారు. దరిమిలాను వాళ్ళకేమయినా ప్రమాదం కలిగిందేమో తెలియలేదు. నాభార్య వాళ్ల వెంట వెళ్లిపోయింది.

పదినిముషాలకి దూరాన్నించి ఒక మోటారుకారు మొరిగి పారిపోతూన్న చప్పుడు వినిపించింది. నాభార్య యింట్లో ఉన్న దేమోనని చూచాను.. లేదు. వాళ్లతో తానూ కారెక్కి వెళ్లిపోయింది.

ఇదంతా నాకర్థంకాలేదు. పార్వతీవేషం వేసుకొని నా భార్యను రమ్మని పంపితే ఈ అయిదుగురు స్త్రీలనీ ఎందుకు తీసుకువచ్చినట్లు? పురుషుడని సందేహంలేకుండా వాళ్లంతా నన్నలాగ పరీక్ష చెయ్యడమేమిటి? నా భార్యవాళ్ళతో కారెక్కి లేచిపోవడ మేమిటి? భక్తి శ్రద్ధతో చేయవలసిన "నగరసంకీర్తనం" ఈ విధంగా పరిణమించింది.

స్వాములవారితో నా నగరసంకీర్తన చరిత్ర ఏముఖం పెట్టుకొని చెప్పగలను?

నా భార్య యింటికివచ్చాక ఏమిచెప్తుందో అడిగితీరుతాను. తప్పకుండా నన్నవమానపరచడానికే ఈవిధంగా కుట్ర పన్ని ఉంటుంది. దీనికి శిక్ష ఏమిటా అని ఆలోచన మొదలు పెట్టాను. అక్కసుతోనిండిన నామనస్సు అనేకఉపాయాలు చెప్పింది. ఇంటికివచ్చాక నాభార్యపీక నులిమివెయ్యవచ్చు; లేదా ఇంట్లో దూలానికి ఉరితియ్యవచ్చు; లేదా ఒకగదిలో తాళంవేసి తిండిపెట్టకుండా మాడ్చి వేయవచ్చు — ఇంకా ఎన్నెన్నో ఊహాలు తోచాయి.

౪

కొన్ని గంటలైనతర్వాత నా భార్య యింటికివచ్చింది. నేను వేషం మార్చివేసి మామూలుబట్టలు కట్టుకొని కూర్చున్నాను. వచ్చీరావడంతోనే ఆమె నన్ను కౌగలించుకొని ఊపిరిసలప కుండా ముద్దెట్టుకోవడం మొదలుపెట్టింది. తన కంటిపాపనట నేను—చేనుపీచ్ అనే పండునుట—తన ప్రియమైనభర్తనట-తన మొహంమీద మొటిమనట—తన డార్లింగునట—తన చీరనట—తన రవికనట—ప్రతిమాట మధ్యనీ నామీసాలులాగుతూ నా పెదవులమీద ముద్దు పెట్టుకొనేది.

నా భార్యకుమతిపోయిందేమో ననుకొన్నాను—హిస్టీరియా లక్షణాలు సంక్రమించాయేమోనని సందేహించాను—కాని అవేమీకావు. తనకి పట్టరానంత సంతోషం నావల్ల కలిగిందట. క్లబ్బులో తనకుగలస్థానం నావల్ల లభించిందట—నావల్ల తనకేదో బహుమానం వచ్చిందట—

స్వభార్య యీవిధంగా భర్తయెడల ప్రవర్తిస్తూంటే—ఎంత ఉరితీయదలుచుకొన్నా భర్త అన్నవాడు భార్యపట్ల సుముఖుడుగాక మానతాడా? నేను సుముఖుడనై అవడానికి అభ్యంతరం ఏమిటి? సుముఖుణ్ణి అయ్యాను. అవడానికి ఇంకో కారణముంది. అది ఏమిటంటే-ఆమె నన్ను లాలించి లాలించి పైట సవరించుకొంటూ బయటికి వెళ్ళి పక్కగదిలో తాను వచ్చేటప్పుడు తీసుకొనివచ్చి దాచిపెట్టిన అట్టపెట్టెలు నాలుగు

రెండుచేతులతో పట్టుకు ప్రవేశించి వాటిని బల్లమీద పెట్టింది. అవి తనకూ నాకూ వచ్చిన బహుమానాలట. వాసన సూసే, పౌడరూ, అత్తరువూ, దువ్వెన్నా మొదలైన వస్తువులున్న తళతళా మెరిసిపోయే "టాయిలెట్ సెట్టు" తనకు వచ్చిన బహుమానమట.

క్షవరానికి పనికిచ్చే "షేవింగ్ సెట్టు" నాకు వచ్చిన బహుమానమట.

పైటకు గుచ్చుకొనే నగిషీ బంగారు "బ్రూచి" తనకువచ్చిన బహుమానమట. అయిదు అంగుళముల ఎత్తుగల వెండి నటరాజవిగ్రహం నాకు వచ్చిన బహుమానమట.

షేవింగుసెట్టును చూస్తే వళ్లుమండినా నటరాజవిగ్రహాన్ని చూచి పరవశుడనై బంగారు "బ్రూచి" తీసి నాభార్యపైటకు గుచ్చి నా ఆనందాన్ని వెలిబుచ్చాను.

ఇంతకీ ఈబహుమానాలేమిటి? ఎందుకు? తను క్లబ్బులో మెంబరు కాబట్టి బహుమానాలు పొందవచ్చును గాని ఏమీ సంబంధంలేని నాకెందుకీబహుమానాలు? ఇదంతా ఏదోకుట్ర అనుకొని నాభార్యను సమాధానం చెప్పమన్నాను. మా యింటికాస్త్రీలు ఎందుకువచ్చారో చెప్పమన్నాను.

వచ్చిన బహుమానాలు పుచ్చుకొని ఊరుకోక ఎందుకీ కుశ్శంకలు అని నన్ను మభ్య పెట్టడానికి ప్రయత్నించింది నా

భార్య. నేను సాగనియ్యలేదు. చెప్పితే కోప్పడనని మాట యిస్తే చెప్పుతానంది. నేను వాగ్దానం చెయ్యనన్నాను. నటరాజవిగ్రహం ఎంత బాగుందో చూడండి అంది. సమాధానం చెప్పి తీరాలన్నాను. మీరేకాదు, మీబోటివారు చాలామంది ఉన్నారంది. వాళ్లకు బహుమానాలు రాలేదంది. అనుమాన మెక్కువై సమాధానం చెప్పితీరాలన్నాను.

ఆమె చివరకి చెప్పిన సంగతులు:

ఒకనాడు లేడీస్ కల్చరల్ క్లబ్బులో సభ్యురాండ్రంతా సభ జరిపారు. వినోదంగా కాలక్షేపం చెయ్యడమే క్లబ్బుయొక్క ఆశయము. ఈసభకూడా వినోదార్థమే. కొన్ని విషయాలు చర్చించుకొన్నమీదట వినోద విషయం చర్చకువచ్చింది. ప్రతిసంవత్సరమూ సభ్యురాండ్రలో ఒకర్తెకి ఇచ్చేబహుమానం ఈయేడు ఏవిధంగా ఇయ్యడమని చర్చించారు.

పరుగులపందెములు పెట్టితే బాగుంటుందన్నారు కొందరు. ఈతపందెం మంచిదన్నారు కొందరు. ఎవరు అందరికన్నా అందమైన డ్రెస్సు వేసుకొంటారో వారికా బహుమానం ఇయ్యకూడదా అంది ఒకయింగ్లండు వెళ్ళివచ్చిన స్త్రీ, సిగరెట్టు కాలుస్తూ. డబ్బు సర్దుబాటు కాని సభ్యురాండ్రు పనికిరాదన్నారు.

జడలకని కొందరు. ముఖాల కని కొందరు, ఆభరణాల కని కొందరు పారితోషికమివ్వవచ్చునని పరిపరివిధాల చెప్పారు.

పోసి సంతానాన్ని బట్టి యివ్వకూడదా అనివక్క ఆమెతో అంది ఒకబహుసంతానవతి. ఈవిధంగా చర్చ జరుగుతూ ఉండగా ఒకా విడ ఒకప్రొపోజల్ చేసిందట. ఆవిడ పేరు నాభార్య చెప్పలేదు. (నాభార్యయేమో నని అనుమానం). ఆమాట వినడంతోనే అందరూ నిర్వాక్కులైనారు. కొంతసేపటికి అందరూ తేరు కొన్నారు. బహు సంతానవతి వినాగా అందరూ ప్రొపోజల్ బాగుందంటే బాగుందన్నారు. ఏకగ్రీవంగా అంగీకరించారు.

మగాడికివలెనే ఆడదానికి కూడా వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యం వుండాలి. ఇంతవరకూ మగవాడు ఆడదాన్ని బానిసగా చూస్తున్నాడు. ఇప్పుడు మగవాడికి బుద్ధి చెప్పవలసిన బాధ్యత ఆడదానికి వుంది. ఈబుద్ధి చెప్పడం అనేకవిధాల చెయ్య వచ్చును. కొట్టిగాని, తిట్టిగాని, సాధించిగాని, ఏడ్పించిగాని, తిండి పెట్టకగాని, చాకిరీ చేయించుకొనిగాని, కూడా తిప్పు కునిగాని—ఏవిధంగానైనా చెయ్యవచ్చును. ఆనాడు ఆసభలో నిర్ణయము చేసిన విషయము ఏమిటంటే ఇష్టమున్న సభ్యు రాండ్రందరూ తమతమ భర్తల్ని దద్దమ్మలను (ఫూల్సును) చెయ్యడానికి ప్రయత్నించాలి. ఎవరు ఈవిషయంలో ఎక్కువ నేర్పు చూపుతారో వారికి ఈయేటి బహుమానం. ఈబహు మానానికి అర్హత భార్యాభర్త లిద్దరికీ ఉంటుంది గాబట్టి ఈయేటి బహుమానం భార్యాభర్త లిద్దరికీ ఉపయోగించే విధంగా ఉండడానికి తీర్మానించారు.

తీర్మాన మైనతరువాత సభ్యురాండ్రలో అయిదుగురినీ నిర్ణాయక రాండ్రుగా ఉండడానికి నిర్ణయించారు. వీరు ప్రతి సభ్యురాలి యింటికీ వెళ్ళడమూ, ఆమె భర్తను చూడడమూ, ఏవిధంగా అతడు ఫూలు అయ్యాడో గ్రహించడము, చివరకు బహుమాన మెవరి కిచ్చేదీ నిర్ణయించడము. వారము రోజులు సభ్యురాండ్రకు తీరిక లేదు అందరూ ఆలోచనల్లో మునిగారు. అనేక సంఘటన లాలోచించారు. ఎవరిమట్టుకు వారే తమ రహస్యాన్ని ఇతరులకు చెప్పకుండా గుట్టుగా పెట్టుకొన్నారు. గడువు నాటికి అందరూ సిద్ధంగా వున్నారు. నిర్ణాయక రాండ్రు అందరినీ చూచివచ్చి బహుమానం నాభార్య కివ్వడానికి నిశ్చయించారు.

నాకు కోపం మండిపోతోంది. నాతోపాటు చాలామంది దురదృష్టవంతు లున్నారు గదా అని కోపము దిగమింగాను. మిగిలిన వాళ్లు తమ భర్తలను ఏవిధంగా చేశా రని నాభార్య నడిగాను.

ఎప్పుడూ దొరలడ్రెస్సు వేసుకొనే ఒక ఉద్యోగస్థుడిచే పంచ కట్టించింది ఒకావిడ బలవంతాన.

ఇంకోఆవిడ తాను నవల చదువుకొంటూ సిగరెట్టు కాలుస్తూ కూర్చుని తన భర్తచేత వంటయింట్లో కాఫీ పెట్టిస్తోంది.

ఇంకో ఆవిడ తన భర్తను ఏదో మభ్యపెట్టి, ఆతనికి చీర కట్టి, రవిక తొడిగి, గాజులు పెట్టి ఆడవేషం వేయించింది. తాను ఇజారు తొడిగి, చొక్కా వేసుకొని మొగవేషం వేసింది. ఇద్దరూ కూర్చుని మాట్లాడుకుంటుండగా జడ్జీలు వెళ్ళారట.

"వాళ్ళ కెందు కిచ్చారు కారూ బహుమానం?" అన్నాను.

"ఇవ్వవలసిందే. కాని ఆడవేషం వేసిన ఆ మగపురుషుడు పరాయి స్త్రీలు వచ్చారని ముందుపడి వాళ్ళను కొట్టేటంత పని చేశాడు. భార్యాభర్త లిద్దరికీ ఆరోజునుంచీ విరోధం. జడ్జీలు పారిపోయి వాళ్ళకు బహుమానం లేకుండా చేశారు.

ఇంకో ఇల్లాలు అటకమీది కెక్కి కాస్త అవకాయకుండ దింపమని చెప్పి తడి అంగోస్త్రం కట్టించి, భర్త తీరా ఎక్కాక నిచ్చెన తీసివేసి జడ్జీలు వచ్చేదాకా ధుమ ధుమ లాడుతూ చెంకుకొంటూ ఉండేలాగ చేసింది.

నాకు ఈ ఆడవాళ్ళ చేష్టలు వింటున్నకొద్దీ అరికాలు మంట నెత్తి కెక్కింది. ఇక చాల్లే అని నాభార్యను దండించ డానికి మొదలు పెట్టాను.

"నాతప్పే ముంది ఇందులో? మీరే ఈవేషం వేస్తాన న్నారుగదూ! పచ్చిచెడి మీకోసం డమరుకం, చంద్రుడూ, పాములూ, హారాలూ తెచ్చిపెట్టి నందుకా ఈఆగ్రహం! మొగాళ్ళకి కృతజ్ఞత ఉంటూ ఉండదు కాబోలు! మీకు సహా

యం చేసినందుకేనా యింత చేస్తున్నారు? మిమ్మల్ని నేను శివవేషం వెయ్యమన్నానా? మిమ్మల్ని ఆటక ఎక్కించి, రవిక తొడిగించానా? వాళ్ళే నయం పాపం, భార్యలేమి చేసినా కిక్కురు మనకుండా ఊరుకొంటారు. ఇంతకీ మీరు వేషం వేసుకోవడ మేమిటి? తప్పు నామీద పెట్టడ మేమిటి?"

"మరి వాళ్ళని—ఆ—ఆ—పశు——గయ్యా.... ......ఆ స్త్రీలను ఎందుకు మనింటికి తీసుకొచ్చావు?" అన్నాను పళ్ళు గొరుకుతూ. "తీసుకువచ్చా కాబట్టే బహుమానం వచ్చింది. లేకపోతే మీ వేషాలు చూచి మీమొహాలు చూచి సంతోషించేవాళ్ళెవళ్ళూ? చాల్లెండి! నాతో మాట్లాడకండి" అని నాభార్య విసికిగొడుతూ లేచిపోయింది. నన్ను కృతఘ్నుడని నిందిస్తూ.

నిజమే! తప్పు నాభార్య దెలా గవుతుంది? నన్ను ఈరూపం ధరించ మన్నవాళ్ళ దవుతుంది తప్పు. అవును ఆస్వాముల వారే యిందుకు కారణం.

కొన్నాళ్ళకు స్వాములవారి దర్శనలాభం కలిగింది. నమస్కరించాను.

"చేశావా నగర సంకీర్తనం" అన్నారు స్వామి.

"చిత్తం. సద్యఃఫలం కూడా కలిగింది" అన్నాను. "నేను చెప్పలేదూ!" అన్నారు స్వాములవారు—ఆ సద్యఃఫల మేమిటో అడక్కుండా.